

Ydby Kirkes Brand og Genopbyggelse 1742 43

Ved HENR. LAURSEN.

1742 29. November. Frue Cancellie-Raadinde Lassen til Guddumlund og Boddumbisgaard¹ agter at lade føre et lovskikket Siuns og Tings vidne angaaende den store Ildebrand, som af Torden og Liun-Ild er overgangen Ydbye Kirke Søndag aften den 4de November sidst afvigte, saa at samme Kirke, desverre! er opbrændt og lagt i Aske, undtagen Muurene, som dog til deels af Ildens Lue er meget beskadiget, Dets aarsage hendes Velbaarenhed er beføyet at begiere endeel uvillige og derhos kyndige Dannemænd, saa vel Muurmestere, Blyetækkere som Snedkere og Smidde, af Retten udnævnet, som kand siune og besigtige samme Kirkes nu iværende væmodige og brøstfældige Tilstand, samt hvad den igien vil koste at istandsætte. Tillige indkaldes Vidner, deres Sandhed at udsige om hvis dennem om denne ulykkelige Ildsvaade er bevidst og vidende, samt i hvad Stand Kirken var, førend ermeldte Ildsvaade den overgik.

20. December. For Retten fremkom paa sit Herskab Velædle og Velbaarne Frue Cancellie-Raadinde Lassens vegne Sr. Søren Rasmussen, Ride-Foged ved Boddumbisgaard, og fremstillede de af Retten udnævnte 8 Dannemænd, som afhjemlede deres Syn og Overslag:

Anno 1742 den 19de December indfandt vi os underskrevne Christen Eschildson af Kløvs Mølle, Christen Christensøn af Hiardemaal, begge Muurmestere og Blyetækkere, Peder Pedersen af Hiardemaal, Tømmermand og Snedker, Jens Smid af Boddum og Jacob Smid af Ydbye, samt Peder Laurson Tømmermand og Snedker af Refs og Christen Nielsøn Bach af Boddum, ved Ydbye Kirke efter den af Hassing Refs Herreders Ting den 13 December skeede Udmeldelse for at siune og eftersee bemeldte Ydbye Kirke, som af Liun-Ild og Torden, der ned slog i samme Kirke sidstleden 4de November, er bleven beskadiget og lagt i Aske, i hvad Tilstand samme Kirke nu befindes, og hvad den igien ongefær vil koste at reparere og istandsætte. Og befandt vi da all Sparværket og Overet paa Taarnet, saa vel som Høy- og Lav-Kirken samt Begravelset, der over alt var betækt med Blye, ganske at være ødelagt og lagt i Aske, ligeledes Loftet og Bielkerne over alt i Kirken, Alter-Tavlen, Prædike- Skrifte- og Degnestoelen, Steen-Fonten samt Pulpituet, og alle de andre Stoele i Kirken, samt Vinduerne og Kirke-Dørene ganske ødelagt og opbrændt, saa intet af bemeldte Kirke er bleven sparet, undtagen Vaabenhuset og Klokken, som er bleven bierget, og det efter Ildebranden opsankede og af Jorden opgravede Blye, som var smeltet og løben i Klumper og bemænget med

Grud² og Sand, og vi siuntes ikke at kand være og regne for synderlig meere end den 3die Part reen Blye af det, som forhen har været paa Kirken før Ildebranden, saa og Muurene saavel paa Taarnet, som er af Brandt-Muur, Høy- og Lav-Kirken samt Begravelset, som er af huggen Steen og stoed tilbage, men dog af Ildebranden tildeels beskadiget saaledes: Paa Lav-Kirkens søndre Side ved det østerste Vindue er Muuren over Vinduet revnet med et Hull ned i Muuren ved den østerste Side, hvor det siunes, at Liun-Ilden først skal have indslaget, paa samme Lav-Kirkens østere Ende ved Syndere side befandtes en Revne i Muuren fra det øverste til det nederste, og ligeledes en Refvn paa Høy-Kirkens østere Ende ved Syndere side, hvor endeel af de hugne Steen vil nedtages og igien af nye opsættes, ligesaa vil og en stor deel af de hugne Steen ved det øverste af Muurene, saa vel paa Høy- og Lav-Kirken som Begravelset, hvor ved Kalken er forbrændt og Steenene ligeledes beskadiget, nedtages og igien i nye Kalk indsættes, samt med nye Muursteen forbedres, og Muurene over alt indvendig i Kirken (da de hugne Steen findes af Ilden forbrændt og ganske skalleret, som skal afhugges) vil med nye Kalk udspækkes. Taarnet befandt vi indvendig, fornemmelig ved det øverste, endeel af Stenene forbrændt og beskadiget, og ligeledes Taarnets østere Side, som vender til Høy-Kirken, endeel af Muursteenene forbrændt, som vil udhugges, og ligeledes Gavlene, saa vel som og Gavlene paa Høy- og Lav-Kirken, som med nye Muursteene vil forbedres. Saa befandtes og Kirke-Gulv-Steenene ganske istykker og spoleret, som igien med nye Muursteen vil belegges. Og vil da bemeldte Ydbye Kirke, efter vores beste Skiønsomhed og nøyeste Overvejende, koste at reparere og istandsætte . . . Summa 1936 Rd. 14 Sk., undtagen hvad der udj Summen kand afgaae fra det efter Ildebranden opsamlede Blye.

Dernest Sr. Søren Rasmussen for at opliuse og med Vidner beviise, hvad brøstfældig Tilstand Ydbye Kirke var udi, da hans Velbaarne Herskab i Aaret 1735 samme blev ejende, og hvor anseelig store Reparationer siden paa den er anvendt og bekostet, jtem naar og hvorledes omrørte Ildsvaade har rejst og tildraget sig, derom at vidne fremstillede Laurs Laurson Led og Jens Sveigaard, begge af Ydbye, som aflagde deres Eed med oprakte Fingre efter Loven med Formaning at udsige Sandhed og svarede paa Spørgsmaal, at de boede i Ydbye ongefær 2 agre fra Kirken, at de erindrede, at det var ongefær 7 Aar siden Velbr: Frue Cancellie-Raadinde Lassen og hendes Sl: Mand blev Ejere af Ydbye Kirke tillige med Boddum Bisgaard og Bøndergods, og at Kirken den tid var meget brøstfældig, men at Frue Cancellie-Raadinden i 1739 og

¹ Kancelliraadinde Anne Lassen til Gudumlund og Boddum Bisgaard, Enke efter Kancelliraad Peder Thøgersen Lassen til Rødslet (død 1737), ejede ogsaa Ydby Kirke.

² Grud, Grus.

40 ved Muurmestere, Blytækkere og Tømmermænd lod Kirkens Brøstfældighed reparere, og Kirken var i god og forsvarlig Stand. - Det var om Natten imellem den 5 og 6te November sidst, at de saae Ilden og Kirken stoed i Brand, hvorpaa de begge strax forføyede sig til Kirken, og da var den heele øverste Deel af Kirken falden og opbrændt, og siden de fornam ingen ved Kirken, opraabte de Grander og næste Naboer ved Kirken. Paa Spørsmålet, hvoraf de meente Ilden var kommen, og om det ikke er fast formodentlig, at samme er kommen af det store Guds haarde Veirligt, som kom over heele Landet med Torden og Liun-Ild Søndagen den 4de November sidstleden først paa Aftenen, svarede de, at det kunde de ikke sige til visse, men sluttede dog, at samme Torden og Liun-Ild var aarsag til den Ildebrand; der var en Revne over det østerste Vindue paa Lav-Kirken og et hull i den østerste side af samme Vindue ned i Muuren, saa stor at man kand stoppe en Næve udj, og noget større, og meente de, at Liun-Ilden er der igiennem kommen, og maae Ilden have lagt og mulmed i Kirken og omsider kommed den i Brand; dets uden forklarede de, at der ligeledes fandtes en Revne i den øster Ende paa Lav-Kirken imod Sønden, som de ikke, tillige med den Revne over Vinduet, havde seet tilforn. Og var der ingen Raad eller Redning for haande til at faae Ilden betids slukt og dempet, formedelst det var om Natten og Ilden havde taget alt for stor Overhaand, uden alleene at de med største Fare brød Vaaben-Huus Døren ned, og hull paa Taget, hvor ved Ilden blev saaledes qvalt med Vand, som de slog der paa, saa Vaabehuset, som ellers havde bleven lagt i Aske, blev reddet, og videre vidste de ikke var bleven reddet, uden alleene Kirke-Klokken og den eene Lig-Baare, samt Messe Haglen og Serken, tillige Alter-Bogen og Kirke-Ritualen med Kalk og Disk, som laae i en Kiste i Begravelset, over hvilket der var en mured Hvælving, og derfor saaledes frem for andet blev reddet, mens Blyetækningen over samme med all Kirkens Overdeel blev opbrændt, med øvrige indvendig af Stole, Prædike-, Skrifte-, Degne-Stoel og alle de andre Stole, saa vel som Alter-Tavlen, Fonten, Pulpituret og andet. -

”Anno 1743 den 7de Martii have vi underskrevne udj den hellige Trefoldigheds Navn slutted og accorderet følgende Contract og det udj Overværelse af Høyædle og Velbaarne HER Major Moldrup til Westervig-Closter, nemlig jeg underskrevne Søren Rasmussen paa mit Herskab Velbaarne Frue Cancellie-Raad Lassen til Gudumlund etc. Gaarder hendes vegne accordered med Velagte Jens Willadsen Bundgaard, boendes udj Schioldborg i Thye, angaaende all Snediker Arbeider at forfærdige ved den afbrændte Kirke udj Ydbye Sogn i Refs-Herred i Thye, som bestaaer udj følgende: 1. Aabne Stoele udj Kirken, der for accorderet ham à stykket Fire Mark danske. 2. Pulpitudet at forfærdige med Bielker, Gulv og Tilbehør, Fiorten Rixdaler. Dets uden for hver aaben Stoel paa bemeldte Pulpitud at giøre, Fire Mark. 3. Skrifte- og Degne-Stoelen à stykket Tre Rixdaler. 4. Tvende lukte Stoele øverst i Kirken, der for à stykket Toe Rixdaler. 5. Fire lukte Ende-Stykker ved Gangen af Kirke-Døren à stykket een Rixdaler. 6. Et Tralværk i

Altergulvet³ med Skammel at knæle paa, Fire Rixdaler. 7. Prædike-Stoelen, samt Himlen der til, som hand vil giøre den meget smuk og skikkelig, derfor Tredive Rixdaler. 8. Loftet at legge, der for à Tylten toe Mark.

9. Trende Kirke-Døre, toe Rixdaler. 10. Foreskrevne Arbeide foretages det allerførste skee kand udj dette Foraar, saa snart de behøvende Materialier der til kand blive erhverved. 11. Her imod lover og tilforpligter jeg mig underskrevne Jens Willadsen paa Ære, Troe og Love, at jeg samme ovenskrevne specificerede Arbeide skal saa oprigtig og forsvarlig forrette, som jeg for Gud og Patronen agter at vil ansvare og bekiendt være. 12. Ovenmeldte Arbeide forretter jeg paa min egen Kost og Logement for mig og Folk. Westervig-Closter d: 7 Martii 1743. Paa mit Velbaarne Herskabs vegne og til hendes gunstige Approbations nærmere Erholdelse underskriver Søren Rasmussen. Jens Willadsen Bundgaard. At denne Accort efter nøyeste Betingende udj min Overværelse er sluttet testerer J: L: Moldrup.

Endskiønt at denne udj indbemeldte Contract anførte Snedker-Arbeids løn findes til deels temmelig sterk anført, saa dog, naar Snedkeren Jens Willadsen udj dette forestaaende Sommer forretter og fuldfører alt bemeldte Snedker-Arbeide, som anført er, og ved denne Ydbye Kirke kand forefalde, samt og tillige for den accorderede Arbeids Løn giør en nye Crone til den gamle Alter-Tavle, som bliver anskaffet, og til rette giør hvad ved samme ellers kand mangle, og forfærdiger en Funt af Træe, ifald en af Steen ej skulle faaes, og det saa forsvarligt, troefast, Sirlig, Smuk og skikkelig, som kand forlanges og staae for et fuld Siun, og han kand levere Arbeidet fra sig udj lovlig og forsvarlig fuldkommen god Stand ved et lovlig Siuns Tingsvidne, bliver den med ham oprettede Accordt hermed saaledes approberet. Rødslet d: 15 Martii 1743. Anne H. Lassens”.

1743 28. November. Efter at Ydbye Kirke ved Haandværks Mesterne Sven Damgaard fra Holstedbroe, Tømmermester, Christen Christensen Bojer, Blyetækker og Muurmester af Hiardemaal, Snedker Jens Willadsen Bundgaard fra Schioldborg, Smidden Jens Nielsøn fra Boddum og Glarmesteren Henrich Sørensen fra Trankiær var opbygget og istandsat, fremlagde og afhiemlede otte upartiske, vittige og kyndige Siunsmænd for Retten deres saalydende Siun og Besigtelse:

Efter Udmeldelse af Hassing-Refs Herreds Ting sidst afvigte 2lde hujus er underskrevne Dato af os undertegnede Christen Christensøn den ældre og Christen Christensøn den yngre, begge Blyetækkere og Muurmestere, boende i Willerslef Sogn, Peder Laursøn i Refs, Niels Nielsøn Kirk ibm., Endvold Olesøn i Ettrup og Christen Bach i Boddum, som Snedkere og Tømmermænd, jtem Poul Christensøn Smid i Dover og Christen Glarmester i Sinderup, foretaget Siun og Besigtelse over Ydbye Kirke, som sidstafvigte Aar af Torden og Liunild, saavel i henseende til Overtækket som og Loft, Pulpituet, Stoele, Alteret etc; blev lagt i Aske samt Muurene til deels forbrændt og beskadiget, og da udj Overværelse paa hans Excellence Høyvelbaarne HER Stiftbefalingsmand, Baron Holcks vegne Land-Fiscalen i

³ Altergulvet, Koret, Tralværket, Alterskranken.

Aalborg Stift Sr. Peter Lybecker, og paa hans Høyærværdighed HER Biskop Brorsons vegne Velærværdige Høylærde HER Provst Anders Winding, befandt den inden og uden med alle sine Dependencier i følgende Tilstand: 1. Blev os foreviist udj Lav-Kirken paa Sønder Side ved det østerste Vindue, at Muuren, som var sprengt og revnet, er bleven og nu sees fuldkommen repareret og i god Stand med Jern-Ankere for inden og uden bebundet. 2. Saa vi ligeledes ved øster Enden af Kirken, at den Revne og Brek, som der har været, befindes fra nederste til øverste muuret og udj god Stand med jern Ankere forsiunet. 3. Videre, at den Revne, som har været paa Høy-Kirkens øster Ende, er ej alleene opmuuret og tillukket, men endog de hugne Steene saaledes omlagt, at intet paa dets Reparation kand være at sige. 4. Over alt paa bemeldte Stæder, som udj Kirken og Begravelset, var nu ingen Stæder at see nogen Brøst, men hvor havde været, var Steenene indlagt, Muuren forbedret, kalket og spækket og sat i lovlig Stand, hvor under og forstaaes Kirke-Gulvet, som nu findes ganske med nye Steen anlagt og upaaklagelig i alle maader. 5. Muuren udj Taarnet under Hvelvingen er ligeledes repareret, kalket og spækket, saa vi ey kand skionne nogen mangel der paa. 6. Forefindes et ganske got Alter og prydelig Alter-Tavle; Der nest nye Skrifte-, Degne- og Prædike Stoele, som er saa vel og smukke forfærdiget, at ingen med Billighed kand have noget til mangel at sige. Ligeledes af samme gode Beskaffenhed og i Stand befindes den giorte nye Font med Crone over, Tralverket for Alter-Gulvet, jtem Skamlerne, som der knæles paa under Communionen; ydermeere er Loftet, saa vel over Alter-Gulvet og Lav-Kirken som over den ganske Kirke, af saa got sterk og frisk Tømmer, og saa vel giort, at det berømmer sig selv. Pulpitued, bestaaende over den nederste Deel af Kirken, er iligemaade smuk og sterk oprettet med en god Trappe der til, paa hvilket findes 13 Stoele, som tillige med Stoelene i Kirken paa begge sider, fra det øverste fra Alter-Gulvet og nederst til Taarnet, findes af saa got nyt Tømmer opsat, med Sæder, Skamler og Holdstænger⁴ forsiunet, saa det kand være Meenigheden til Behag og Nytte og for alle andre til Anseelse i god Stand. Endelig befindes og af nye giort 2de Dørre imellem Alteret og Kirke-Gulvet⁵, som ey alleene er smuk udskaaren i Løv-Verk og -figurer, men endog oven paa sat 4 Billeder af Bildthuggerie⁶ og temmelig Størelse. 7. Vinduene til Kirken, indsat og samlet i 7 Stæder eller 7 store Vinduer, bestaaende af 36 Stykker, som alle ere nye, og saaledes med jern bebunden, samt muuret Piller imellem Parterne forsiunet, at de staaer troefast og sikkere. 8. Saa befandtes en nye Fur-Dør for Begravelset eller Sacristiet; Een stor nye Eege-Dør imellem Kirken og Vaabenuuset paa den norde Side, og en stor Dør af Eege-Planker, jernbeslagen, paa den sønder Side.

Imidlertid vi saaledes vare i Kirken, blev Ridefogden Søren Rasmussen anmodet af forbemeldte paa Øvrighedens vegne at foreviise Kirkens Ornamentter, saa

vel de, som overblev fra Branden, som og de, der siden er anskaffet, som og skeede, og bestaaer i følgende udj dette Aar anskaffet nye Tøy: Et meget proper Alter-Klæde af Guldrig Tøy, grøn og hvid Bund med Guldblommer samt Guld Bontespaanne eller Kniplinger og brede Guld-Galuner rundt omkring, Een Messe-Hagel af lige sort⁷ Tøy eller Gyldenstykke med bred Bontespanne runden om, jtem et Crucifix af Massiv broderet paa bemeldte Messe-Hagel, En nye Damaskes Dug med Kniplinger om; En fiin Lerreds Messe-Skjorte; Et Haandklæde af fiint Drejel. Videre anskaffet i dette Aar til ordinair Brug En violet Alter-Klæde med Sølv-Kniplinger og Sølv Galuner omkring og paasat; En blaae Plytzes Messe-Hagel med Sølv-Bontespanne; En nye Lerreds Messe-Skiorte, En Lerreds Alter-Dug broderet og Kniplinger om. Om det gamle, som var før Branden, gjorde Rasmussen følgende Forklaring: Alter-Dugen samt Liuse-Stagerne og Tavlen blev opbrændt paa Alteret, og det da overblevne Alter-Tøy, saasom Messe-Hagelen og Messe-Skiorten var gammel og i ringe Tilstand, hvor over og Herskabet har ladet det, som saaledes ej vel kunde bruges, her fra Kirken affordre. Nok foreviiste Rasmussen en ny Tavle med Sølv-Klokke, Fløyels Pung med Sølv Galun omkring; Kalk og Disk blev vel conserveret fra Branden, men og saa gammel og forfalden, at der imod maatte anskaffes nye, som nu blev foreviist: En Kalk og Patell⁸, bestaaende af 44 Lod ½ qvintin Sølv, og over alt med Ducat-Guld forgyldet, En Sølv-Daase til Oblater af nye anskaffet; Et Messing-Bekken i Funten.

Da dette saaledes var siunet og efterseet i Kirken, begav vi os paa Kirkens Loft og besaae Sparer, Haandbielker, Skiærstokker⁹, Krydsbaand og Lægter med videre, som af Tykkelse, Størrelse og af Materiens Godhed ere i alle maader saaledes, at ingen med Ret og Billighed kand have noget der paa at sige eller udsætte. Der fra forføyede vi os for at bese og siune Taarnet indvendig og oven for Hvelvingen, og da forefaldt først i Øyesiu den til Opgangen giorte sterke nye Trappe af tykke Furtræer og Planker med dertil hørende Opbiugning, som Trappen hviler paa, og hvor for en nye Dør er giort til at sætte Laas for. Udj Taarnet i henseende til Muur-Arbejdet, da saa vi nu ingen Brek eller Feil, saasom alt det, der ved Ilden har været forbrændt og beskadiget, befindes nu muuret spækket og repareret. Angaaende Træværket, da befindes det her ligesom paa andre Stæder her ved Kirken at være frisk og got Tømmer, gode forsvarlig Furbielker, indtil man kommer til Klokke-Verket, som er stærk og frisk Eeg; Oven for ere gode Furbielker og Sparer samt gode Boer¹⁰ i stæden for Lægter, hvor paa Blyet er lagt; altsammen er da saaledes, at det kand staae for et fuldkommen Siun.

⁷ lige sort, samme Slags.

⁸ Patell, Disk. Kalken har denne Indskrift: Er Denne Iche en Brand Der er Reddet af Ilden, Zach: 3 Cap: V 2. Ildens Magt Der Kierchen Brændte Wed Guds Hielp mig iche Skiendte. 1743 A sal: L (dvs.: Anne salig Lassens).

⁹ Skiærstokker, Stivebjælker mellem Spærene og Loftsbjælkerne.

¹⁰ Boer, Brædder.

⁴ Holdstæng er, Ryglæn.

⁵ Kirkegulvet, Kirkens Skib.

⁶ De fire Billeder, et Crucifiks med en Kvinde hvilende ved Korssets Fod og Johannes og Maria ved Siderne, er nu opsatte paa Skibets Nordvæg.

Følger nu vores Siun udvendig paa Kirken: Taarnet fra Grunden og indtil Sparværket vedtager¹¹ er paa alle Sider saa vel opmuuret med mange Jern-Ankere bebundet, saa der paa er intet at sige eller udsætte, ej heller nogen Stæd runden om den ganske Kirke samt Begravelset eller Sacristiet nogen Feil at see paa Muuren, som i alt er i god Stand og fuldkommen repareret og styrket med Jern-Ankere. Tækket anbelangende: Laukirken befindes paa begge Sider betækt med Blye, ligeledes Biugningen¹² paa Taarnet tækket med Blye paa begge Sider; jtem 16 heele og 9 halve Tavler paa Sacristiet; Paa sønder Side af Højkirken nest ind til Taarnet i Vandløbet er 4 Tavler og paa nørre Side 1 Tavle, og endelig over Døren til Opgangen til Klokverket 7½ Tavle. Højkirken fra Laukirken og indtil Taarnet er tækket med nye røde Tagsteen og siunes vel lagt, baade i henseende til Arbeidet i sig selv, som og Gesemsten med mange Jern-Ankere styrket, hvilken Gesemst tillige med Mønningen er og saaledes lagt, at det staaer i lige Siun og giver god Anseende. Sacristiet eller Begravelset er paa ligemaade tækket med nye røde Tagsteen, undtagen paa søndre Ende er lagt endeel Blye, som ovenskrevet staaer¹³. Vaabenhuset er i god Stand og med Tagsteen betækt, og saaledes er den Skade, som samme for en deel tog ved Branden, igien oprettet og repareret.

Til Slutning tilstaaer vi ligesom foranført er, at Kirken nu, naar den kand blive prydet indvortes med Maling og faaer de behøvende Liuse-Stager til Alteret¹⁴, kand baade inden og uden passere og ansees for at være upaaklagelig og i alle maader i god Stand. Det vi og ydermeere paa sit Stæd agter at bekræfte.

Ydbye Kirke den 23de Novembr: 1743.

(Underskrifter).

Sr Søren Rasmussen fremlagde derefter Herskabets General-Regning over Udgifterne og nævnede blandt andre Poster Kalk og Disk omgiødet, Prædike-Stoelen med Krone 30 Rd., Tralværket i Alteret 4 Rd., en Krone til

Funten 2 Rd., 4 Billeder over Brixdøren med underste sammested udskaaren i Løvverk, Alter-Tavlen, som er kjøbt af HER Major Moldrup, viser for sig selv at være meget meere værd; til de 36 Vinduer var anvendt 5 Lispund Bly og 6½ Pund Tin. At der var oplagt Tagsteene saa vidt det gamle Blye ej kunde forslaae, dertil havdes Hans Kongl: Majts: allernaadigste Bevilgning. Han repeterede Regningens Udgift 1913 Rixdaler, og hans Herskab kunde have anført med all Ret og Billighed og Beviis endnu ongefehr 100 Rixdaler og meere. Nok er det, hendes Velbaarenheds Bekostninger ere saaledes over Toe Tusinde Rixdr., hvor imod hun tid efter anden efter Kongl: allernaadigst Bevilgning af Danmarks Kirker har oppebaaret 15 à 1600 Rixd. i høyeste, som er all den Hielp hun faaer, og derfor fast haaber, at ingen honet Mand eller Sandheds Elskere vil og kand beskyldte hendes Velbaarenhed som den, der ved saadan allernaadigste Tillæg har profiteret at oplegge een Skilling, saa meget meere har tillagt og maae tillegge end nogen ordinair Reparation kand koste.

(Historisk Årbog for Thisted amt 1939, side 197-210)

¹¹ *vedtager*, begynder.

¹² *Biugningen*, Overdelen.

¹³ Da Sakristiet har været blytækket paa den Ende, der stødte op til Kirken, ”i Vandløbet” (ligesom Højkirken, hvor den stødte op til Taarnet), har det altsaa ligget ved Kirkens Nordside.

¹⁴ Kancelliraadinden synes at have hjulpen sig med et Par gamle Alterstager andenstedsfra. Stagerne bærer Aarstallet 1655 og Navnene S PVG og A L med to utydelige Vaabenskjolde nedenunder.